

Deventer verhaal eind jaren '60.

Burgemeester Bolkestein van Deventer

(Allard van Lenthe, 2020)

Terwijl burgermeester Gijs van Hall van Amsterdam de Provotijd niet overleeft, loodst burgermeester Nico Bolkestein Deventer moeiteloos door de ordeverstoringen van de roerige jaren '60.

Hij stuurt bij ordeverstoringen geen politie, hij gaat er zelf op af.

In zijn nieuwjaarsrede 1970 zegt de burgemeester: 'Provo's en geestverwanten zijn oprechte, weldenkende jongelui, waar je wat van kan leren. Ze schudden de boel op, ze houden ons bestuurders wakker!'

Ik werk in het Culturele Jongeren centrum De Zambar Brink 30 en kan het goed vinden met de burgemeester van de stad.

De Zambar is het podium van pop, jazz en folk, maar ook het centrum van de krakers, de natuuractivisten, de opstandige studenten en de feministen.

Terwijl half Deventer met een scheef oog langs De Zambar Brink 30 loopt, gaat burgemeester Bolkestein er nu en dan naar binnen.

Ik ben 25 jaar, ik zeg: 'Dag meneer Bolkestein'.

De burgemeester is 60 jaar en zegt: 'Dag meneer Van Lenthe'.

Progressief

Nico of Nicolaas Bolkestein is een ouderwetse, statige man. Een meester in de rechten.

Ik zie hem wel eens tussen de middag bij het Rielerbad. Hij is dan op een zwarte fiets met zwemspullen opgerold in een witte handdoek onder de zelfbinder op de bagagedrager.

Ouderwets kan het niet.

Toch is hij de linkse spil in het Deventer gemeentebestuur van die eindjaren 60.

'Hij was politiek links,' schrijft zijn biograaf Clemens Hogenstijn, 'maar niet in de traditionele SDAP-stijl van de Deventer arbeidersbeweging. Hij hoorde bij een kleine intellectuele groep sociaal democraten, die waardering had voor vernieuwende maatschappijkritische initiatieven!'

Er is van alles aan de hand met de politiek in Deventer: de Nieuw Links-beweging binnen de PvdA (Stef Huis in 't Veld, Bernhard

Duimel) komt op gang, D'66 wordt opgericht, er zijn alerte PSP- en CPN-raadsleden (Kees Noordewier en Theo Hendriks) en er is een actief maatschappelijk veld.

De landelijke overheid met Joop den Uyl (PvdA) en Marga Klompé (KVP) aan het bewind zorgt voor een financiering van vormingswerk, jeugdzorg, creativiteitsontwikkeling, kinderopvang, monumentenzorg en sociale woningbouw.

Door op een goede manier gebruik te maken van deze rijksregelingen voert Deventer een vernieuwend onderwijs- en welzijnsbeleid.

Nico Bolkestein is de aanjager.

Hij loopt zelfs de wethouders Harm Timmer (Ruimtelijke Ordening) en Trijn van Weperen (Onderwijs en Cultuur) voor de voeten. Over de krakersactie 'Het sleutelgat' in het verwaarloosde Bergkwartier, zegt hij: 'Illegale bewoning is beter dan deze jarenlange leegstand en verpaupering!'

Aan de actie 'Blik van de Brink' geeft hij support door in de Nieuwjaarslezing te zeggen, dat de gemeente er maar eens over moeten denken om de binnenstad autovrij te maken. Het linkse college van B en W in Groningen-stad is er al een heel eind mee op weg.

Hij draagt breeduit dat Deventer in het buurthuis De Kartuut in Keizerslanden de eerste crèche in Nederland begint. Hij doet dat in een tijd waarin de meeste partijen tegen gesubsidieerde kinderopvang zijn.

Hij opent de eerste homo-sociëteit aan de Bokkingshang in een tijd, waarin de homo's nauwelijks de kast uit durven te komen.

Wanneer hij het niet eens is met activisten, zegt hij dat ook. Zo is hij kritisch op de NVSH en de Rooie Vrouwen; hij verzet zich tegen de vestiging van een abortuskliniek in Deventer.

'Daar ga ik niet in mee!'

Ook verdedigt hij de NATO en de bewapeningswedloop.

'Ik heb de oorlog meegemaakt!' zegt hij.

Daar heb ik niet van terug.

Het Bergkwartier.

De meerderheid in de gemeenteraad geeft in de eindjaren '60 prioriteit aan nieuwbouwwijken en stadsuitbreiding, maar Burgemeester Bolkestein is een monumentenman en heeft een zwak voor de renovatie van de binnenstad.

Hij verhuist met zijn gezin naar het Bergkwartier.

Het Bergkwartier is in de eindjaren '60 een achterbuurt. De helft van

de huizen is onbewoonbaar verklaard, de Bergkerk is een ruïne, het historische centrum van de stad is in de Tweede Wereldoorlog flink in verval geraakt.

De familie Bolkestein gaat in het Huis Zevenaar wonen. Om het Bergkwartier meer maatschappelijke aanzien te geven.

Het Huis Zevenaar is een monument uit Zevenaar. Het stond er in de weg, werd daar steen voor steen afgebroken en door de NV Bergkwartier Maatschappij tot Stadsherstel naar Deventer gehaald. Hier werd het steen voor steen opgebouwd, waarmee 'een lelijk gat' in de Menstraat werd gevuld.

Ik ga een keer bij de familie in het Huis Zevenaar op bezoek. Buurten. Daar zit ik met een lange man in een te kleine stoel en een kleine bewegelijke vrouw, die koffie met koek brengt en even later de lege kopjes komt halen.

'Hij leest veel en hij schrijft graag,' zegt ze. 'Nee, we kijken niet veel naar de tv. Nee, we gaan zelden naar de Schouwburg en van voetballen houden we al helemaal niet!'

'Mijn vrouw is lid geworden van DS '70!' zegt de burgemeester. 'Ze is teleurgesteld in de PvdA met 'Tien over Rood.'

'Voelt u zich bij DS '70 beter thuis?' vraag ik haar.

'Ja.' zegt zij.

Een boek over Provo.

Burgemeester Bolkestein vertelt dat hij als student een studie heeft gemaakt van de opkomst en ondergang van de Friese socialist en anarchist Domela Nieuwenhuis.

Nu is hij bezig met een studie over Provo-Amsterdam en het anarchisme.

'Linkse politici willen vernieuwing, ze willen vooruitgang,' zegt hij.

'Maar vernieuwing begint in kleine kring en moet meer draagvlak zien te krijgen. Zorgen de Provo-acties daarbij tot versnelling of tot vertraging? Moet de rechtsorde de acties gedogen of moet ze het verbieden en bestraffen? Zeg het maar!'

De lange man kijkt me olijk aan, hij heeft er schik in.

Mevrouw Bolkestein staat naast me. Ze vraagt of we er bezwaar tegen hebben dat zij erbij komt zitten.

Ik zeg: 'Gedogen natuurlijk! Gedogen en waarderen. Mensen regeren op die manier mee en hoe meer ze mee regeren hoe beter.'

U heeft het zelf gezegd: Provo's en geestverwanten schudden de

boel op; ze houden de bestuurders wakker!

Een linkse burgemeester speelt daar goed op in! Gijs van Hall had Provo moeten omarmen. Dat heeft hij niet gedaan. In tegendeel: hij heeft geroepen heeft dat provo's staatsgevaarlijk zijn. Hij heeft er zelfs de Binnenlandse Veiligheid Dienst op los gelaten.

Toen dat niet hielp zat burgemeester Gijs van Hall met zijn handen in het haar. Toen kwam Van Hall ten val.'

Burgemeester Bolkestein kijkt me aan. 'Ik begrijp het', zegt hij.

Ik kijk ik op m'n horloge, ik moet naar huis.

We staan op, meneer en mevrouw Bolkestein laten me uit.

Ik zeg: 'Dank u voor de avond en voor uw betrokkenheid bij het jongerenwerk in De Zambar!'

De burgemeester zegt: 'Insgelijks!'

Insgelijks. Eén woord en daarmee zo veel zeggen!